

PRANTSUSE BULDOGIDE aretuseeskirja projekt

Kinnitatud MTÜ Prantsuse Buldogide Eesti Tõuühingu üldkoosolekul 10. märts 2022 a

SISUKORD

1. ARETUSEESKIRJA KOKKUVÕTE	3
2. TÕUSTANDARD JA TÕUÜHINGU LIIKMESKOND	4
2.1. Prantsuse buldogide tõustandard	4
2.2. Tõuühing ja liikmeskonna suurus	4
3. LÜHIÜLEVAADE TÕU AJALOOST	5
3.1. Tõu ning tõuühingu lühiajalugu Eestis	5
3.2. Üldmulje	5
4. POPULATSIOONI SUURUS JA GENEETILINE VARIEERUVUS	7
4.1. Populatsiooni suurus	7
4.2. Aretuses kasutatavate koerte hulk 2017-2021	9
4.3. Hinnang populatsiooni geneetilisele varieeruvusele	15
4.4. Populatsiooni enim mõjutavad koerad	16
4.5. Meetmed geneetilise varieeruvuse hoidmiseks ja/või parandamiseks, TÜ tegevus	16
4.6. Kutsikate statistika kasvatajate lõikes perioodil 2015–2020	16
5. ISELOOM JA KASUTUSOMADUSED	18
5.1. Kasutusosalad	18
5.2. Soovimatud iseloomuomadused, nende vähendamine/vältimine	18
6. TERVIS	19
6.1. Terviseküsitlus	19
6.2. Levinumad pärilikud haigused	19
6.3. Kohustuslikud terviseuuringud	25
6.4. Vabatahtlikud terviseuuringud	25
6.5. Pärilike haiguste vältimise programm	26
6.5.1. Silmauuring	26
6.5.2. Südameuuring	26
6.5.3. Põlveuuring	26
6.5.4. Üldfüüsiline test	26
6.6. Poegimine	27
6.6.1. Paaritusõigus	27

6.6.2. Paaritustele ette nähtud piirangud.....	27
6.7. Koormustest	27
7. VÄLIMIK JA NÄITUSEHINNE	29
7.1. Välimik.....	29
7.2. Näitusehinne	29
7.4. Geenibaasi säilitamine	29
KASUTATUD MATERJALID	30

1. ARETUSEESKIRJA KOKKUVÕTE

- **Silmauuring** tehakse vähemalt aastasele koerale ja kohustuslik kordusuuring iga 3 aasta tagant.
- **Südameuuring** tehakse vähemalt aastasele koerale ja kohustuslik kordusuuring iga 3 aasta tagant.
- **Põlveuuring** tehakse vähemalt aastasele koerale. Ametlik põlveuuring toimub korra elus. Kordusuuringu soovitame teha üle 3 aasta vanusele koerale.
- **Üldfüüsiline test** – soovituslik, mitte nooremalt kui 12 kuud, testi korrata 2 aasta tagant.
- **Isaste paaritusõigus** tekib ajast, kui koer on saanud vähemalt aasta vanaks ja on seotud aretusreeglites ette nähtud terviseuuringutega. Emaste paaritusõigus on seotud FCI seadustes olemasoleva paarituseaga ning aretusreeglites ette nähtud terviseuuringutega.
- **Aretuses ei tohi kasutada**
 - südamehaiget koera;
 - koera, kelle põlveuuringute tulemus on 3 ja rohkem;
 - silmauuringu tulemusel päriliku katarakti diagnoosi saanud või pimedat koera ei tohi paaritada; ülejäänud silmaprobleemide puhul tuleb partneriks valida sama silmaprobleemi esinemisest vaba koer.
- Emasele koerale võib teha **maksimaalselt 3 keisrilõiget**, iga vahe peab olema vähemalt **12 kuud**.
- **Esmapoegimise** hetkeks ei tohi koer olla vanem kui 5 aastat.
- **Ühel emasel koeral** võib elu jooksul olla **kuni 4 pesakonda**.
- **Sama vanemate kombinatsiooniga pesakondi** võib olla kuni KAKS, et hoida tõu geenibaasi laiemana.
- **Kummalegi vanemale on kohustuslik saada kaks näitusehinnet erinevatelt kohtunikelt.** Hinnangut arvestatakse alates juuniorieast: isane hinnanguga vähemalt SP (suurepärase) ja emane vähemalt VH (väga hea). Mõne muu maa CH tiitli omanik ei vaja näitusehinde kinnitamist.

Nõuded peavad olema täidetud enne paaritust. Uuringud peab kinnitama EKL poolt määratud usaldusarst.

2. TÕUSTANDARD JA TÕUÜHINGU LIIKMESKOND

2.1. Prantsuse buldogide tõustandard

- Eesti Kennelliidu kodulehel aadressil :

https://kennelliit.ee/wp-content/uploads/2017/03/101_prantsuse_buldog.pdf

2.2. Tõuühing ja liikmeskonna suurus

MTÜ Prantsuse Buldogide Eesti Tõuühing on asutatud 03.10.2017 eesmärgiga propageerida ja aidata kaasa puhtatõuliste prantsuse buldogide pidamisele, kasvatamisele ja aretamisele Eesti Vabariigis. Tõuühingu juhatuse liikmed omavad kõik FCI kennelnime ja tegelevad aretusega. TÜ korraldab 2 korda aastas tervisetestide päeva koos BOAS testiga. Ühing pakub loenguid kasvatajatele ja välimikukohtunikele, et nad saaksid hinnata hingamisprobleemide ning muude probleemide tõsidust. Samuti jagab ühing koeraomanikele informatsiooni tõus esinevatest terviseprobleemidest ja kõnnitestide korraldamisest.

Eesmärk on propageerida prantsuse buldogi tõugu ning jagada vastavat informatsiooni tõu eripäradest, plaanitavatest ja sündinud pesakondadest. Samuti on tõuühingu sooviks juhendada ja õpetada kasvatajaid, koeraomanikke ja tulevasi kutsikaomanikke ning niiviisi suunata tõu arengut soovitud suunas. Tõu üldise hüvangu nimel soovib Prantsuse Buldogide Eesti TÜ maksimaalselt panustada tõu aretuse koordineerimisse ja üldsuse teadlikkuse tõstmisse tõust.

Samuti soovib tõuühing propageerida nende kasvatajate tööd, kes panevad rõhku tõuaretuses kvaliteedile mitte rohkearvulisele koerte levitamisele.

Paralleelselt MTÜ Prantsuse Buldogide Eesti Tõuühingule on Eesti Vabariigis 11. mail 2006. a registreeritud ja tegev Inglise buldogide ja kääbusmolosside Eesti Tõuühing. Kord aastas korraldab ühing tõu erinäitust. TÜ teostab ka pesakondade akteerimisi. Tõuühingus on käesoleval ajal 15 liiget.

3. LÜHIÜLEVAADE TÕU AJALOOST

Sarnaselt kõikide teiste mastifitega pärineb prantsuse buldog ilmselt Epeirose ja Rooma Keisririigi molossidest ning on sugulane Suurbritanniast pärit buldogi, alaani (keskaegne hõim) mastifite ja Prantsusmaa väikeste mastifitega. Tänapäeval tuntud buldog on 1880ndatel aastatel Pariisis tegutsenud innukate aretajate teostatud erinevate ristandite tulemus. Sel perioodil oli prantsuse buldog Pariisi turukauplejate, lihunike ja voorimeeste hulgas levinud koer, ent üsna pea võitis ta oma erilise välimuse ja iseloomuga ka Pariisi kõrgema seltskonna ja kunstnike ringkondade soosingu. Tõug muutus kiiresti väga populaarseks. Esimene tõuklubi asutati 1880. aastal Pariisis. Esimesed sissekanded tõuraamatusse pärinevad 1885. aastast ja esimene standard kinnitati 1898. aastal, mil Prantsusmaa Kenneliit tunnustas prantsuse buldogi eraldiseisva tõuna. Esimest korda näidati tõugu näitusel aastal 1887. Standardit muudeti aastatel 1931-1932 ning aastal 1948. 1986. aastal töötas selle ümber H.F. Reant koostöös R. Triquet'ga (FCI avaldas selle 1987). 1994. aastal täiendas standardit Violette Guillon (FCI avaldas standardi 1995). Viimati muudeti standardit 2012. aastal Prantsuse Buldogi Klubi komitee poolt.

3.1. Tõu ning tõuühingu lühiajalugu Eestis

Esimene prantsuse buldog toodi Eestisse Ida-Saksamaalt nimega HEDDI v. DORNBUSCH, must-brindle värvi. Ta oli sündinud ilmselt 1974-75, kahjuks on dokumendid tema kohta hävinud. Eestis oli tal kaks brindle värvi pesakonda. Aretusisast Eestis ei olnud ja paaritamas käidi Heddit koeraga Arko Moskvaa Prantsuse saatkonnas.

Esimesest pesakonnast jäi Tallinna isane koer Hekkel, omanik Tiina Loomet. Teisest pesakonnast 1978.a. jäi Tallinna 3 emast prantsuse buldogi, kellest üks oli HOLLY, omanik Irene Montvila. Sealt sai ka alguse hiljem kennel Vinzenta Temi, kes tegeles pikalt prantsuse buldogide aretusega Eestis.

3.2. Üldmulje

Tüübilt on prantsuse buldog kääbusmoloss. Kuigi kasvult väike, on tegemist jõulise koeraga. Lühike, jässakas, kompaktne kõikides proportsioonides. Sileda karva, nõsunina, kikkis kõrvade ning sünnipäraselt lühikese sabaga koer. Peab jätma aktiivse ja aruka koera mulje, olema lihaseline, kompaktse kehaehituse ja tugeva luustikuga. Ükski omadus ei tohi teistega võrreldes olla liialdatud, mis võib rikkuda koera üldiselt harmoonilist välimust ja liikumist.

Suurus ja kaal

Turja kõrgus: Isased: 27-35 cm. Emased: 24-32 cm. Lubatud kõikumine on +/- 1 cm.

Kaal: Isased: 9-14 kg. Emased: 8-13 kg. Muus osas tüüpiliste tõumadustega isendite puhul on lubatud kaalu kõikumine +500 g

Karvkate

Karv on sile, liibuv, läikiv ja pehme. Aluskarv puudub. Värvus: kollakaspruun (fawn), vöötidega (brindle) või ilma, valgete tähnidega või ilma.

Värviline karvkate:

Vöödiline (brindle): kollakaspruun (fawn) karv mõõdukas koguses tumedate põikisuunas jooksvate vöötidega, mis loob tiigrisarnase mulje. Tugevalt vöödiline muster ei tohi katta liialt kollakaspruuni põhivärvust. Must mask on lubatud. Mõõdukas koguses valgeid laike on lubatud.

Kollakaspruun (fawn): Ühevärviline karvkate, heledast kollakaspruunist tumedani, küljed võivad mõnikord olla heledamat tooni. Must mask ei ole kohustuslik, ent eelistatud on maskiga isendid. Mõnikord võib esineda vähesel määral valgeid laike.

Valgete laikudega karvkate: vöödiline (brindle) mõõdukate või arvukate valgete laikudega niinimetatud kirju – laigud on korrapäraselt jaotunud tervel kerel. Mõned laigud nahal on lubatud.

Kollakaspruun (fawn) mõõdukate või arvukate valgete laikudega: nn kollakaspruun ja valge. Laigud on korrapäraselt jaotunud tervel kerel. Mõned laigud nahal on lubatud.

Nina on kõikide karvkatte värvuste puhul alati must, mitte kunagi pruun või sinine. Üleni valgete koerte puhul on mustad lauääred ja nina lubatud, ent mitte aretuses soovitud, kuna see kätkeb endast kurtuse riski.

4. POPULATSIOONI SUURUS JA GENEETILINE VARIEERUVUS

4.1. Populatsiooni suurus

Kogu populatsiooni suurus (EKL registris olevate koerte arv miinus surnud koerad. Kui TÜ ei tea täpselt surnud koerte arvu, siis esitatakse arvestuslik umbkaudne populatsiooni suurus – nt lahutatakse registris olevast populatsioonist kõik üle 15 a vanused koerad).

Tõu populaarsus on jätkuvalt tõusmas ja kahjuks enamuse nendest moodustavad ilma dokumentideta sissetoodud koerad idabloki riikidest. Varasematel aastatel on juba olnud väga palju negatiivseid arenguid, ülekuumenenud kutsikakaubandus ja odav kommertsimport.

Suur nõudlus kutsikate järele on meelitanud kasutama ka aretuskoeri, kes põevad allergiat või muid raskesti ravitavaid haigusi, kelle taustade kohta info praktiliselt puudub.

Ajavahemikul 2010-2020 on registrisse kantud 876 koera. Nendest *export pedigree* on saanud 134 koera. Importkoertena on selle aja jooksul registrisse sisestatud 103 prantsuse buldogi, nendest isaseid 38 ja emaseid 65. Eeldusel, et keskmine prantsuse buldogi vanus on 10 eluaastat, siis arvestuslikult on 2020. a populatsioon 753 koera.

Tabel 1: Eesti prantsuse buldogide populatsioon aastatel 2000-2020

Aasta	Pesakondi kokku	Kennelnimega pesakondi	Kutsikaid kokku	Eksportkoeri	Importkoeri
2000	9	5	40	10	0
2001	5	2	22	4	0
2002	5	2	23	8	0
2003	6	2	24	5	3
2004	3	1	12	3	5
2005	10	6	43	5	3
2006	9	2	41	4	5
2007	12	4	52	12	9
2008	16	9	72	13	11
2009	19	12	73	25	7
2010	11	7	31	13	12
2011	21	16	79	11	8
2012	10	8	36	12	7
2013	24	17	107	29	13
2014	13	11	55	12	6
2015	16	12	55	23	7
2016	24	21	95	16	9
2017	21	18	88	7	12
2018	19	16	76	7	14
2019	21	15	79	1	8
2020	18	16	75	3	7

Tabel 2: Efektiivne populatsiooni kasv põlvkondade kaupa 2015-2020 a

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sündinud kutsikad	55	95	88	76	79	75
sh. Export Pedigree	23	16	7	7	1	3
%	42	17	8	9	1	4
Eestisse sissetoodud koerad	7	9	12	14	8	7
Kokku (Eestisse jäänud kutsikad + importkoerad)	39	88	93	83	86	79
Pesakondi	16	24	21	19	21	18
Pesakonna keskmine suurus	3,4	4,0	4,2	4,0	3,8	4,2
Aretuses kasutatud isaseid						
kokku	14	20	15	13	17	11
sh kodumaised	11	9	6	4	6	1
sh sissetoodud	2	4	4	6	6	6
sh välismaised	1	7	5	3	5	4
Aretuses kasutatud emased						
kokku	16	24	21	19	21	18
sh kodumaised	12	15	10	12	11	11
sh sissetoodud	4	9	11	7	10	7
Aretuses kasutatud koerad kokku	30	44	36	32	38	29
Efektiivne populatsioonimaht	29,87	43,64	35,00	30,88	37,58	27,31

Efektiivse populatsioonimahu arutamisel on kasutatud valemit :

$$N_e = \frac{4 \cdot N_m \cdot N_f}{(N_m + N_f)}$$

kus N_e on efektiivne populatsioonimaht, N_m on aretuses kasutatud isasloomade arv ja N_f aretuses kasutatud emasloomade arv. Efektiivne populatsioonimaht on näitaja, mille abil saab võrrelda populatsiooni käitumist ning geneetiliste protsesside toimumist võrdluses „ideaalse“ panmiktilise populatsiooniga. Panmiktiline populatsioon on selline populatsioon, kus kõik isendid ristuvad vabalt ning valikut ei toimu. Siiski on ka see arv optimistlik, kuna antud arvutusvalemis ei võeta arvesse isendite omavahelist sugulust. Kui efektiivne populatsioonimaht on alla 100, loetakse populatsioon kriitilises seisus olevaks. Populatsioonis toimub kiire keskmise lähisuguluse kasv ning geneetilise mitmekesisuse kadumine Sellest lähtuvalt on oluline teha teadlikke paaritusi ning tuua Eestisse nn värsket verd juurde (nii importkoerte kui välispaarituste näol).

4.2. Aretuses kasutatavate koerte hulk 2017-2021

Tabelis 3 on välja toodud aretuses viimase 5 aasta jooksul (2017 kuni 2021) kasutatud koerte hulk, keda on aretuses selle aja jooksul kasutatud vähemalt 1x (tabelisse on sisestatud selliste koerte kõik pesakonnad nende elu jooksul). Kollasega on ära märgitud üle 5% populatsiooni mõjutanud koerad (isaste koerte hulgas 4 koera, emaste hulgas 0 koera). Samuti on tabelis kirjas erinevad terviseuuringud ja 2 näitusehinde olemasolu. Eestisse imporditud koerte puhul on tabelis eraldi märgitud import ainult sellistele koertele, kes on EKL registris arvele võetud.

Tabel 3: Pesakonnad aastatel 2017-2022

Koera nimi	Sünniaeg	Pesakondi Eestis	Järglasi Eestis	% kogu populatsioonist	Päritoluriik (isastel)	Uuringud	Näitusehinde isastel min 2xSP		Märkused
Isased									
Baring Nords Thorwald Viking	10.01.2013	1	5	0,93	Rootsi				
Zotik Belle Vue	26.02.2010	4	13	2,43	Venemaa	Põlveuuring, silmauuring	Ok	Import	
Bulldogi Iz Ozerkov Eminem	27.11.2011	1	5	0,93	Venemaa		Ok		
Gladiatorbulls Admirable Alex	31.01.2015	2	9	1,68	Norra				
Crazy Bird Keeper Fun	30.06.2013	9	33	6,16	Leedu	Põlveuuring, silmauuring	Ok	Import	
Laimelly Bulls Leroy	13.02.2016	5	13	2,43	Eesti				
La'Sambelles Zele Ouvre La Marche	04.11.2014	8	25	4,66	Eesti	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring	Ok		
Baulis Band Matisse Henri	22.03.2015	7	27	5,04	Venemaa	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring	Ok	Import	
Saint Minion Edward	23.10.2008	6	24	4,48	Eesti	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring	Ok		
Saint Minion Ian	12.02.2014	3	12	2,24	Eesti	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring	Ok		
Darlines Shine Donpersion	08.08.2015	1	2	0,37	Venemaa	DNA test MDR1, DNA test katarakt	Ok		
French Dream Marshal	25.09.2016	1	2	0,37	Venemaa	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring		Import	
Tanderoza Avant Amaranth	26.03.2010	1	9	1,68	Soome	Düsplaasia, küünarliigeste uuring	Ok		

Elofanius Attila	21.06.2010	4	19	3,54	Eesti	Põlveuring, silmauring, südameuring	Ok		
Rewalia Stig The Power Of Sight	07.11.2015	2	9	1,68	Eesti	Põlveuring, silmauring, südameuurin, üldfüüs test	Ok		
Pontiy Pilat Iz Piter Grada	17.06.2016	1	6	1,12	Venemaa				
Nezemnoy Krasoty Krasavchik Moto-Moto	01.05.2011	5	31	5,78	Venemaa			Import	
Zhorzh De'Latuar Vit'Assa	25.04.2016	1	4	0,75	Valgevene		Ok	Import	Sinine kutsikas
Rewalia Dreamer-Domino	10.08.2008	6	22	4,10	Eesti	Põlveuring, silmauring, südameuring	Ok		
Flamengo Ricardo Bohemia	01.10.2015	1	5	0,93	Venemaa				
Rocco	22.12.2015	1	2	0,37	Eesti	Põlveuring, silmauring, südameuring	Ok		
Friedrich's Talk To The Paw	05.11.2015	1	2	0,37	Soome	Düsplaasia, küünarliigeste uuring	Ok		
Dallas	02.10.2014	2	8	1,49	Valgevene	Põlveuring x2, silmauring x2, südameuring x2, üldfüüs test	Ok	Import	
Vital Way Texas	22.12.2014	4	18	3,36	Läti	Põlveuring, silmauring	Ok		
Dzessbell Bosse De Pedro	15.02.2016	2	5	0,93	Eesti				
Dzhuta Haus Chapter For Kama Begum	18.11.2016	2	5	0,93	Valgevene	Põlveuring	Ok		
Dagostar Helios	10.02.2015	1	6	1,12	Eesti	Põlveuring, silmauring, südameuring			
Malcolm Gintaro Aidai	20.08.2016	1	6	1,12	Leedu	Põlveuring, silmauring, südameuring	Ok		
Blackjack Von Der Elchtränke	17.09.2014	1	2	0,37	Venemaa	Põlveuring	Ok		
Enjoy Life Medaus Kvapas	03.08.2012	8	36	6,72	Leedu	Põlveuring, silmauring, südameuring	Ok	Import	
Bonbon From Babelsbergi Land	30.07.2017	2	4	0,75	Austria				

Tailer	19.05.2016	1	6	1,12	Venemaa	Põlveuuring, silmauuring		Import	
Saint Minion Jethro	12.01.2016	1	6	1,12	Eesti				
Sebastian Francuzskoe Velikolepie	02.03.2016	3	14	2,61	Ukraina	Põlveuuring, silmauuring	Ok	Import	
Caravaggio La Vie Boheme	05.09.2018	5	25	4,66	Poola	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring	Ok	Import	
Dagostar Oskar	28.11.2017	1	4	0,75	Eesti	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring			
Harley Davidson Kama Begum	14.08.2017	2	7	1,31	Valgevene	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring		Import	Sinised kutsikad
Mano Imperatorius Cloud Master	21.04.2018	2	6	1,12	Leedu	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring	Ok		
Happy Life Of Little Pearls Wilford	29.06.2017	1	6	1,12	Ungari	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring	Ok	Import	
Kalifa Classic Von Glandorf	28.01.2019	1	2	0,37	Montenegro	Põlveuuring, silmauuring		Import	
Alulim Mime Line	08.03.2019	5	18	3,36	Serbia	Põlveuuring, silmauuring	Ok		
Laimelly Bulls Don Pedro	13.06.2013	3	16	2,99	Eesti				
Fomielens Elson	21.09.2018	4	15	2,80	Läti				
Dzhuta Haus Ponchik Place Magnetik	23.09.2015	2	7	1,31	Venemaa	Põlveuuring, silmauuring	Ok		
Musu Sofriliano Antonio	10.11.2016	2	8	1,49	Eesti	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring			
Frustyle Sirius	20.05.2020	2	10	1,87	Venemaa	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring	Ok	Import	
Ripsalidopsis Zelannoy Royce	15.10.2018	1	3	0,56	Eesti	Põlveuuring, silmauuring, südameuuring, üldfüüs test	Ok		
Elofanius Oliver	04.06.2019	1	3	0,56	Eesti	Põlveuuring, silmauuring			
Eremei Ventus Barbatus	28.05.2018	1	4	0,75	Valgevene			Import	
Lafayette De Lossamolosse	22.02.2015	1	7	1,31	Prantsusmaa	Põlveuuring, seljauuring x2, südameuuring, DNA DM, spondyloc dysostosis	Ok		
KOKKU:		133	536						

Koera nimi	Sünniaeg	Pesakondi Eestis	Järglast Eestis	% kogu populatsioonist	Päritoluriik (emastel kasvataja)	Uuringud	Näitusehine emastel min 2xVH		Märkused
Emased									
Wila Hogs Basabi	06.09.2014	1	5	1,06	Julia Rugal	Põlveuring, silmauring	Ok	Import	
Fiona	09.11.2014	1	2	0,43	Jelena Trussova				
La`Sambelles Une Femme Amoureuse	27.12.2013	2	6	1,28	Marika Rindemaa	Põlveuring	Ok		
Fiona	01.09.2013	3	11	2,34	Helje Johanson	Põlveuring, silmauring	Ok		
Laimelly Bulls Cinderella Cindy	10.06.2013	1	5	1,06	Arturs Hamitovs		Ok		
Djess For Kiss-Me-Kiss	27.10.2011	4	13	2,77	Arturs Hamitovs			Import	
Omi-Suomi Kama Begum	26.09.2011	3	13	2,77	Arturs Hamitovs			Import	
Toks Seras Estrella	30.06.2015	3	11	2,34	Marika Konsa	Silmauring, põlveuring		Import	
Atomine Raketa Gardenia	17.10.2015	3	10	2,13	Margit Rebase	Põlveuring, silmauring, südameuring	Ok	Import	
Sopiana Imperator Greta	17.10.2012	3	17	3,62	Margit Rebase	Põlveuring, silmauring, südameuring	Ok	Import	
Berlin De La Mordama	20.03.2014	3	9	1,91	Marika Rindemaa	Südameuring, põlveuring		Import	
Allura	28.08.2013	1	6	1,28	Maret Kuuse	Silmauring, põlveuring			
Laimelly Bulls Euphoria	01.10.2013	2	10	2,13	Irina Haydari				
Josephine Camus Medaus Kvapas	13.01.2014	4	7	1,49	Irja Lipp	Põlveuring, silmauring, südameuring		Import	
Grammi Missery Kama Begum	03.10.2011	4	16	3,40	Arturs Hamitovs		Ok	Import	
La`Sambelles Conte De Fees	08.11.2011	2	7	1,49	Marika Rindemaa	Südameuring, silmauring			
La`Sambelles Xavierra Comme Xeres	03.08.2015	1	2	0,43	Marika Rindemaa	Südameuring, põlveuring	Ok		

Fomiliens Emili For Dagostar	06.10.2014	2	7	1,49	Margit Rebase	Põlveuring, silmauuring, südameuuring	Ok	Import	
Saint Minion Joanna	12.01.2016	2	15	3,19	Krista Liseiski	Silmauuring, põlveuring	Ok		
Dzessbell Arabella De Moto	22.10.2013	3	18	3,83	Tatjana Vaht				
Pirret Berenis Anima Mea	26.05.2016	3	17	3,62	Stella Talberg	Põlveuring, silmauuring, südameuuring, üldfüüs test	Ok	Import	
Delkatina Dolce Gabana	02.01.2016	1	4	0,85	Kadri-Hele Johanson			Import	
Laimelly Bulls Darina Zakaria	13.06.2013	2	8	1,70	Arturs Hamitovs				
Prestizhnaya Lady	17.05.2011	3	9	1,91	Ljudmila Kurtshanova		Ok	Import	
Rosita	07.09.2012	2	10	2,13	Tatjana Vaht			Import	
Floretta	01.09.2013	4	5	1,06	Marika Konsa	Silmauuring			
Dagostar Harmonia	10.02.2015	3	14	2,98	Margit Rebase	Põlveuring, silmauuring, südameuuring	Ok		
Laimelly Bulls Liria	13.02.2016	3	12	2,55	Arturs Hamitovs				
Intuitsia Brenda Vit'Assa	18.07.2016	1	4	0,85	Andrei Golõshev		Ok	Import	Sinine kutsikas
Rewalia Mirabel My Sunshine	20.10.2016	2	11	2,34	Pilvi Jõemägi	Põlveuring, silmauuring, südameuuring, üldfüüs test x2, DNA test DM, DNA test CMR1, DNA test katarakt, DNA test CHG	Ok		
Elofanius Jennifer	06.05.2016	1	5	1,06	Irja Lipp	Põlveuring, silmauuring, südameuuring	Ok		
La'Sambelles Ancolie Brilliante	01.06.2016	1	5	1,06	Marika Rindemaa	Põlveuring, silmauuring, südameuuring (1), Ehhokardiograafia			
French Divine Magic Zhelannaya Ledi	29.07.2016	3	16	3,40	Valentina Berzina	Põlveuring, silmauuring, südameuuring	Ok	Import	
Dagostar Jack-Rabbit Jazz	12.05.2016	2	5	1,06	Margit Rebase	Põlveuring, silmauuring, südameuuring	Ok		

La'Sambelles Flamme Dans Mon Couer	05.09.2016	1	2	0,43	Evelin Joa	Põlveuring, silmauuring			
Sharman De Le Mar Valensia	18.01.2016	1	2	0,43	Mariana Hallikas	Põlveuring, silmauuring, südameuuring	Ok	Import	
Laimelly Bulls Joy Sunshine	15.07.2015	1	2	0,43	Aleksandr Levtsenko				
Musu Sofriliano Arabella	10.11.2016	1	5	1,06	Ester Paju	Põlveuring x2, silmauuring x2, südameuuring x2, üldfüüs test	Ok		
Sechil Basar Anima Mea	28.11.2016	3	11	2,34	Stella Talberg	Põlveuring, silmauuring, südameuuring, üldfüüs test	Ok	Import	
La`Sambelles Gaiete De Mes Jours	15.04.2017	2	10	2,13	Marika Rindemaa	Põlveuring, silmauuring, südameuuring			
La'Sambelles Imperatrice Julie	06.07.2017	2	4	0,85	Marika Rindemaa	Põlveuring, silmauuring, südameuuring	Ok		
Fiona	01.09.2013	3	11	2,34	Monika Melnik	Põlveuring, silmauuring	Ok		
Gutierra Ventus Barbatus	11.10.2017	1	2	0,43	Kadri-Hele Johanson			Import	
Gvidion Graciella Di Suren	02.07.2017	2	12	2,55	Larissa Leppik	Põlveuring, silmauuring		Import	
Indiana Jones Life Spark	02.06.2017	1	6	1,28	Annika Vatsfeld		Ok	Import	
Daniella	21.11.2016	2	8	1,70	Vladimir Moissejev				
Dagostarzoe	30.07.2017	1	8	1,70	Margit Rebase	Põlveuring, silmauuring, südameuuring	Ok		
Musu Sofriliano Aurora	10.11.2016	1	4	0,85	Krislyn Prants	Põlveuring, silmauuring, südameuuring, üldfüüs test			
Akifa Elvis Graciella Crystal	09.03.2018	2	10	2,13	Anna Moissejeva				
Gult-Berg Keep Sampo	30.12.2017	2	8	1,70	Stella Talberg	Põlveuring, silmauuring, südameuuring, üldfüüs test	Ok		
Schastlivchik Sudby Bessy Zayka	18.07.2018	2	7	1,49	Irja Lipp	Põlveuring, silmauuring, südameuuring		Import	

Gult-Berg Hosika Masuru	19.03.2019	1	1	0,21	Stella Talberg				
Rewalia Taraphita My Sweet Princess	21.08.2018	1	1	0,21	Pilvi Jõemägi	Põlveuring, silmauring, südameuring, üldfüüs test	Ok		
Vital Way Zhannet	29.10.2018	1	5	1,06	Margit Rebase	Põlveuring, silmauring, südameuring	Ok	Import	
Elofanius Ofelia	04.06.2019	1	4	0,85	Irja Lipp	Põlveuring, silmauring	Ok		
Saint Minion Kata	03.12.2017	1	4	0,85	Krista Liseiski	Põlveuring, silmauring, südameuring, üldfüüs test	Ok		
Gult-Berg Hloia	19.03.2019	1	4	0,85	Stella Talberg		Ok		
Rowesbullys Helens Pixie	19.09.2017	1	2	0,43	Silvi Raska			Import	
Dzessbell Simone Attila Girl	07.12.2017	1	3	0,64	Tatjana Vaht	Põlveuring, silmauring, südameuring, üldfüüs test			
British Legion Gremmy	01.11.2019	1	2	0,43	Irina Hamitova		Ok		
Elofanius Noora	30.08.2018	1	3	0,64	Kristiina Allik	Põlveuring, silmauring, südameuring			
Rottwood Oeuvre D'Art	01.03.2019	1	7	1,49	Monika Forrsell	Silmauring, põlveuring, südameuring, spondyloc dysostosis, seljauuring, DNA DM, cystinuria test, CDDY ja IVDD, CDPA, DNA HC, DNA CHG, DNA coat color, DNA CMR	Ok	Import	
La'Sambelles Boule De Cristal	13.04.2019	1	6	1,28	Marika Rindemaa	Põlveuring, silmauring, südameuring			Sinised kutsikad
KOKKU:		119	469						

4.3. Hinnang populatsiooni geneetilisele varieeruvusele

Suurem jagu enim mõju avaldanud koerte järglaste hulgast jääb alla 5% populatsiooni koguarvust, seega on geneetiline varieeruvus keskmine. Tõu populatsioon ei ole suur, aretusega tegelevad üksikud kasvatajad ja neist mõned kahjuks kasutavad tihti ainult ühtesid ja samu isaseid koeri. Samuti tehakse emasele koerale tema elu jooksul rohkelt pesakondi. Viimastel aastatel on küll Eestisse sisse toodud uusi koeri, mis loodetavasti pikemas perspektiivis hakkab tagama geneetilise varieeruvuse paranemist.

4.4. Populatsiooni enim mõjutavad koerad

Tabeli 3 alusel on näha, et Eesti päritolu aretuskoerte hulgas ei ole domineerivaid koeri. Aretuses kasutatakse rohkem imporditud või lähiriikide välisregistris olevaid koeri. Ajavahemikus 2015-2020 on importkoerte koguarv 103, nendest aretusse on kaasatud isastest 20 koera (nendest enamikul 1-6 pesakonda, vaid ühel koeral – CRAZY BIRD KEEPER FUN – EST-03619/16 (import 26.09.2016) on 11 pesakonda, emastest koertest kasutatud aretuses 41 koera (enamikul 1-3 pesakonda).

Tabel 4: Isaste importkoerte paaritused 2015-2020 a

Isane importkoer	Sünd	Päritolu	Pesakondi	Kutsikaid
Zotik Belle Vue	26.02.2010	Venemaa	4	13
Glenly	28.09.2010	Valgevene	4	20
Nezemnoy Krasoty Krasavchik Moto-Moto	01.05.2011	Venemaa	5	31
Hurricane Hyde Of Energy House	28.12.2011	Serbia	2	10
Zecudas Mentor	27.01.2012	Norra	4	5
Enjoy Life Medaus Kvapas	03.08.2012	Leedu	8	36
Crazy Bird Keeper Fun	30.06.2013	Leedu	9	33
Dallas	02.10.2014	Valgevene	2	8
Balulis Band Matisse Henri	22.03.2015	Venemaa	7	27
Sebastian Francuzskoe Velikolepie	02.03.2016	Ukraina	3	14
Zhorzh De'Latuar Vit'Assa	25.04.2016	Valgevene	1	4
Tailer	19.05.2016	Venemaa	1	6
French Dream Marshal	25.09.2016	Venemaa	1	2
Happy Life Of Little Pearls Wilford	29.06.2017	Ungari	1	6
Harley Davidson Kama Begum	14.08.2017	Valgevene	2	7
Caravaggio La Vie Boheme	05.09.2018	Poola	5	25
Happy Life Of Little Pearls Cicero	30.09.2018	Ungari	1	2
Kalifa Classic Von Glandorf	28.01.2019	Montenegro	1	2

4.5. Meetmed geneetilise varieeruvuse hoidmiseks ja/või parandamiseks, TÜ tegevus

Võtame aluseks FCI paaritusreeglid ja meie oma reeglid pärilike haiguste vältimise programmis. Need annavad kombineerituna piisavad raamid, et aretus hakkaks toimuma mõistlikul moel.

Üksikud kasvatajad on ka viimastel aastatel toonud sisse importkoeri ja kasutanud koeri välisregistritest riigisisese populatsiooni geneetilise varieeruvuse parandamiseks. TÜ arendab tegevust ka kasvatajate teadlikkuse tõstmiseks.

4.6. Kutsikate statistika kasvatajate löikes perioodil 2015–2020

Kutsikate koguarv 2015–2020 on 476, kennelnimega on registreeritud 391 kutsikat ja ilma 85.

Tabel 5: Kutsikate statistika kasvatajate lõikes 2015-2020

Kennel	Omanik	Pesakondi 2015	Pesakondi 2016	Pesakondi 2017	Pesakondi 2018	Pesakondi 2019	Pesakondi 2020	Kokku pesakondi	Kokku kutsikaid
Laimelly Bulls	Arturs Hamitovs	4	5	4	3	2	1	19	71
Dagostar	Margit Rebase	1	3	3	2	3	3	15	65
La'Sambelles	Heleni Mäe; Marika Rindemaa	3	3	4	1	2	1	14	42
Gult-Berg	Stella Talberg	0		1	0	2	4	7	28
Džessbell	Tatjana Vaht	0	1	1	1	0	1	4	28
Elofanius	Irja Lipp; Mall Parvi	1	3	1	2	1	1	9	23
Saint Minion	Krista Liseiski	0	1	1	0	1	0	3	22
Rewalia	Pilvi Jõemägi	2	1	0	1	0	2	6	17
Wanted Soul	Rene Rõuk; Marika Konsa	1	1	1	1	2	0	6	14
Baltic Light	Larissa Leppik	0	0	0	0	1	1	2	12
Ripsalidopsis	Valentina Berzina	0	0	0	1	0	1	2	10
Furry Diva	Mariana Hallikas	0	1	0	1	0	0	2	9
Musu Sofriliano	Kaja Reintam	0	1	0	0	0	0	1	9
British Legion	Irina Hamitova	0	0	0	0	1	1	2	8
Dehordoo	Kristin Hordo	1	0	0	0	0	0	1	7
French Heritage	Iryna Haidari	0	0	1	0	0	0	1	7
Galeos Gameo	Ljudmila Kurtšanova	0	0	0	1	0	0	1	6
Brindle Berry	Julia Rugal	0	0	1	0	0	0	1	5
Barbarissa Mirana	Ester Paju	0	0	0	1	0	0	1	5
O`Tepas	Eeva Klais	0	1	0	0	0	0	1	3
							KOKKU	98	391

5. ISELOOM JA KASUTUSOMADUSED

Prantsuse bulldog on võluva välimusega väike koer, kelle eest on lihtne hoolt kanda. Tänu sellele on tõug muutunud ka väga populaarseks, mis iseenesest tõule kui sellisele head ei tee. Tõu populaarsuse üheks põhjuseks on selle võluv iseloom. Prantsuse bulldogid on kangekaelsed, kuid mänguhimulised ja seltskondlikud koerad ning sobivad hästi kogu pere koeraks. Ta on sõna otseses mõttes seltsikoer, kes nii pakub kui ka vajab seltsi. Prantsuse bulldog ei ole koer, kes magaks päevade kaupa üksinda diivanil. Ta tahab ja vajab tegutsemist. Eriti kiindunud oma peremehesse. Prantsuse bulldogi kohta öeldakse, et koer peab näima aktiivne ja intelligentne. Kuigi prantsuse bulldog põlvneb võitluskoertest, ei tee see teda agressiivseks teiste koerte või inimeste suhtes.

5.1. Kasutusala

Kuna prantsuse bulldog on seltsikoer, siis on vajalik, et ta tunneks elementaarseid käsklusi, oleks kuulekas ning oskaks inimesega koos elada. Seepärast on vajalik, et kutsikas läbiks esmased koolitusastmed – kutsikakooli, sõnakuulekuse kursused. Sotsialiseerimine eriti noores eas on väga oluline. Näituseperspektiiviga koertele on soovituslik ka näitusetreening.

Kuna hea tervisega prantsuse bulldog on üsna liikuv koer, kes vajab ka vaimutööd, siis rallikoolituse harrastamine on võimalus teda sel moel rakendada. Võimaluse piires aitavad tõuühingu kogenumad liikmed korraldada vastavasisulisi treeninguid või annavad soovitusi, kuhu treeningrühma on hea koos oma lemmikuga minna.

5.2. Soovimatud iseloomuomadused, nende vähendamine/vältimine

Argus ja agressiivsus on iseloomuomadused, mida prantsuse bulldog ei tohi omada. Aretuslooma valikul tuleb vältida nimetatud iseloomujoontega koeri.

6. TERVIS

6.1. Terviseküsitlus

Meil ei ole Eestis teostatud terviseküsitlust prantsuse buldogitele ja sellepärast kasutaksime siin Soome TÜ andmeid (Soome Prantsuse Buldogide TÜ), need peaksid andma piisava ülevaate tõu praegusest olukorrast ja enim levinud haigustest.

Prantsuse buldogiühingu terviseuuring näitab, et kokku umbes 17,5% 299 prantsuse buldogil on olnud mingil moel sümptomaatilised seljaprobleemid. Soome Kennelliidu terviseuuringu vahe raportist (Ranskis ajakiri 3/2015) näitab, et seljaprobleemid on prantsuse buldogidel selgelt tavalisemad, kui teistel tõugudel; 150 prantsuse buldogi hulgas on ketta song põhjustanud sümptomeid 17,95% koertest (kui kõigi tõugude seas on levimus 3,75%). Spondüloosi on leitud 33,33% prantsuse buldogidest (15,42% teistel tõugudel) ja 48,72% prantsuse buldogidest on diagnoositud selgroolülide väärareng.

Surmapõhjuste statistika näitab, et seljahaigused on nimetatud prantsuse buldogidel suurimaks surmapõhjusteks (77 koera 450-st). Seljahaiguste tõttu surnud koerte keskmine vanus on 4 aastat ja 5 kuud. Seljahaiguste kõige olulisemate põhjuste hulgas on välja toodud diski prolaps ehk "taksirabandus".

Enamik prantsuse buldogi terviseprobleeme on seotud selliste puudustega – vead peapiirkonnas, ümmargune kolju, lühike/pikk koon, liiga madal koon, kitsad ninasõõrmed, liialdatud kortsud ja liiga lõtv nahk, liiga kitsas või napp alalõug, kaldus lõug, mis võimaldab keelt näha, kui suu on kinnine, liiga pikk ja paks keel, vale või liialdatud hambumus, liiga lõtv alahuul, kõrvad hajusasendis või nn jänku kõrvad, liiga punnis silmad, samuti kolmanda silmalau prolaps (kolmanda lau pisaranäärme väljalangemine), mille tulemuseks on nn *cherry eye*.

Erinevad terviseprobleemid mõjutavad loomade elukvaliteeti tõsiselt erineval määral. Brahhütsefaalsete koerte hulgas on selliseid, kes suudavad hädavaevu hingata, kuid on ka selliseid, kes suudavad *agility* rajal häid tulemusi saavutada. Siin tuleb mängu vastutustundlik aretamine. Paraku tõuseb suureneva nõudluse tõttu ka ebaeetiliste kasvatajate hulk, kelle ainus eesmärk on raha teenida (*puppy milling*). Lühikoonulisi tõuge on võimalik aretada tervislikumas suunas, mille puhul elukvaliteet on oluliselt parem ja tõust tingitud anatoomilised eripärad põhjustavad loomale minimaalselt vaevusi.

6.2. Levinumad pärilikud haigused

HINGAMISTEED (BRAHHÜKEFAALNE SÜNDROOM)

1. Kitsad ülemised hingamisteed
2. Kitsas suuõõs ja piklik pehme suulagi
3. Kitsas neel osa
4. Praod suulael ja huultel
5. Vähearenenud hingetoru

IMMUUNSUSSÜSTEEM

1. Atoopia
2. Toiduallergia
3. Demodikoos

SILMAD

1. Konjunktiviit
2. Sarvkesta põletik
3. *Cherry eye*

SÜDAMEHAIGUSED

1. Subaortaalne stenoos
2. Pulmonaalstenoos

LUUSTIKU PROBLEEMID

1. Deformeerunud selgrootülid ja saba
2. Spondüloos
3. Lülisamba ketta song

NÄRVISÜSTEEMI HAIGUSED

1. Epilepsia

KASVAJAD

1. Pahaloomuline lümfoom
2. Peaajukasvaja
3. Nahakasvajad
4. Hüperplaasia

Hingamisteed (brahhükefaalne sündroom)

Hingamisprobleemid on nii levinud ja rängad, et on omaette nime saanud – brahhütsefaalsündroom (BOAS *brachycephalic obstructive airway syndrome*). Probleem on eluajal süvenev.

Brahhükefaalne hingamisteede obstruktiivne sündroom on hingeldamisest põhjustatud respiratoorne sündroom (brahhükefaalia). Sündroom on tingitud lühenenud kolju ja hingamisteede pehmete kudede mittevastavusest: kuigi koera kolju väheneb, kolju sees olev pehme kude ei vähene samas proportsioonis.

See põhjustab hingamisteede ummistumist ja halvemal juhul halvendab tõsiselt koera elukvaliteeti. Brahhükefaalse sündroomi (BOAS) esmased struktuurimuutused ja väärarengud on lühike koon, kitsad ninasõõrmed ja kojad, deformeerunud ninakarbikud ja muud ninaõõne kitsendused, pikaajaline pehme suulae ja muud struktuursed muutused ninaneelus. Kitsad hingamisteed ja neist lähtuv vaakum neelus põhjustavad ka teiseseid muutusi – pööratud kõri kotid (*everted sacs*), mis takistavad õhu läbipääsu hingetorusse ja kurgupealse ehituse muutusi. Brahhükefaaliat seostatakse ka hingetoru ja bronhide puudulikkusega. Brahhükefaalia põhjustab ka koeral probleeme termoregulatsioonivõimes. Ninakarbikud toimivad osana koera jahutussüsteemist ja karbikute deformatsioonid ja vähenenud pindala kahjustavad jahutussüsteemi tööd ja toovad probleemi esile kuumarabanduse korral lühikoonulisel koeral.

Soome prantsuse buldogiühingu terviseuuringu kokkuvõtte tulemused: 54% 299 prantsuse buldogist leiti, et neil on hingamisprobleemid.

BOAS-i risk on tugevalt seotud koera koonu pikkusega. Uuringud on näidanud, et risk suureneb selgelt, kui koera koonu ja kolju pikkuse suhe on väiksem kui 0,5. Uurimisrühm esitleb samuti, et aretuseks kasutatavate koerte *kraniofacial ratio* (CFR) peaks olema suurem kui 0,2.

Uuringus leiti ka, et BOAS-i sümptom on sagedamini isastel ja on seotud koerte ülekaaluga. Tähelepanuväärne on ka see, et 60% koeraomanikest on tuvastanud koera hingamisprobleemid.

Brahhükefaalne sündroom on mitmel viisil sümptomaatiline. Kõige ilmsemad sümptomid on erinevad hingamisprobleemid nagu vilistav hingamine ja tugev norskamine, tugev hingamislihaste koormus, stressitaluvuse vähenemine, minestamine ja unepnoe või õhupuudus une ajal, muud unehäired samuti (vahu)oksendamine ja võib-olla ka muud seedeprobleemid. Brahhükefaalse hingamisteede obstruktiivsele sündroomile on iseloomulik krooniline õhupuudus, treenimiskeskused (jalutamine, jooksmine ja mängimine), kalduvus ülekuumenemisele, sagenenud ning ebaloomulik hääl hingamisel. Sellistel koertel on tihti veres madal hapnikusisaldus, mis võib omakorda põhjustada minestamist. Brahhükefaalsetel koertel on kalduvus kuumarabandusele, mis võib lõppeda surmaga.

Kõige raskematel juhtudel vajab koer kirurgilist protseduuri, mis avardab kurku. Samuti tuleks tähelepanu pöörata kaalujälgimisele, kuna ülekaal võib hingamisteede sümptomeid süvendada. Mitmed lennuliinid ei luba brahhütsefaalseid tõuge oma lennukitesse, kuna loomad võivad hingamiskeskuse tagajärjel palju tõenäolisemalt surra.

Immunoloogilised probleemid

Prantsuse buldogidel on diagnoositud mitmed erineva raskusastmega immunoloogilised probleemid, nagu atopia, atoopiline dermatiit, toiduallergia, pärmseente ülitundlikkus, furunkuloos ja demodikoos.

Prantsuse buldogidel on sagedasemad või püsivamad allergia tüüpi sümptomid kui teistel tõugudel, näiteks naha ja käppade sügelus, ketendus või punetus ja käppade infektsioonid (21,33%).

Soome prantsuse buldogide ühingu terviseuuringu kokkuvõtte kohaselt umbes 27% prantsuse buldogidel esineb mingisuguseid immunoloogilisi probleeme (allergia, atopia, demodikoos, dermatiit).

Allergilised ja atoopilised sümptomid on sageli koera elukvaliteedi olulised probleemid, sügelus on koera vaatevinklist ka valus. Allergilised haigused ei ole ravitavad ja probleemide põhjust võib olla raske diagnoosida. Dieeti võib kasutada ravina (kui koeral on toiduallergia), ravimid (antibiootikumid, kortisoon), paiksed ravid (šampooniga pesemine ja kreemid) ja talumatuse ravi. Atoopia pärilikkus on 40%, kuid haigust mõjutavad lisaks pärilikkusele ka mitmed keskkonnategurid.

Koeri, kellel on allergiline atopia või korduv põletik või demodikoos (sigarilest), ei tohiks aretamiseks kasutada. Samuti mitmes erinevas kombinatsioonis surnud koera raske sümptomaatilise või demodikoosiga järglasi ei tohi aretamiseks kasutada.

Põletikulisi haigusi saab ennetada, kui välditakse selliste tunnustega koerte aretuses kasutamist, mis võivad põhjustada põletikku (liigsed nahavoldid, pingul saba).

Pattern-alopeetsia ehk mustiline alopeetsia on kutsikatel ja noortel koertel tekkiv karvakadu teatud kehapiirkondades. Kõige sagedamini kaovad karvad kaelal, rinnal, kõhu all ja reite taga. Samuti võib karvu olla vähem pea peal ja kõrvalestadel. Nahk pole põletikus ega sügele. Koer ise tunneb ennast suurepäraselt. Kuna pattern-alopeetsiat tekib ainult teatud tõugudel, võib kahtlustada geneetilist eelsoodumust. Prantsuse buldog on üks nendest tõugudest, kellel seda ka esineb. Pattern-alopeetsiat on lihtne diagnoosida, kuid kahjuks sellele ravi puudub, soovitatakse vaid toidulisandeid karvastiku

jaoks. Aastatega võib karvakadu süveneda, kuid jääb kosmeetiliseks probleemiks. Haigus ei mõjuta enesetunnet ega elukvaliteeti.

Lisaks ülalmainitud nahahaigustele on võimalik, et prantsuse buldogidel on nahahaigus, mis on seotud lahjendusvärviga, mida nimetatakse "sinise koera sündroomiks". Tõugudel, kus sinine pole tõumane, on tegemist kõrge terviseriskiga. Standardi järgi on prantsuse buldogid brindle, fawn või valgefawn/brindle värvi.

Küll aga sünnib vaatamata aastasadu kehtivale standardile standardvärvi vanematel siniseid või šokolaadi värvi kutsikad, mida loetakse väga ebasoovitavaks. Antud värvigeen kannab endas väga suurt ohtu, et koeral on dilutsiooniline karvkatte alopeetsia (*Colour Dilution Alopecia-CDA*), mis on geneetiliselt päranduv tervisehäire.

Ning seetõttu eetilised kasvatajad väldivad teadlikult ebastandardset värvi kutsikate sündimist. Tänapäeval leidub mitmeid prantsuse buldogile tõumaseid karva- ja markeeringupõhiseid geeniteste, mida on võimalik igale aretuses osalevale koerale tellida.

Eesti prantsuse buldogide puhul peaks aretusvaliku eesmärk olema sinine värvus minimeerida, näiteks aretuskoerte geneetilise testimise teel D-lookuse suhtes. Sinist või muu teist värvi karvkatttega koera, mis erineb tõustandardist, ei tohiks kasutada paarituses ja kahte sinist või muud mittetõulist värvikandjat ei tohiks omavahel kombineerida. Sinist või muud tõumääratlusest erinevat värvi kutsikas tuleb registreerida MA-registris. Kutsika õed-vennad tuleks enne võimalikku aretuses kasutamist kindlasti geneetilist testida.

Silmahaigused

Soome prantsuse buldogiühingu terviseuuringu kokkuvõtte kohaselt on 23% koertest esinenud mingisugused silmaprobleemid.

Prantsuse buldogidel esineb sagedasti: *cherry eye* ehk nn kirssilm, ekstra ripsmed, sarvkesta haavandid, tugev silmaveejooks (sh sidekesta ja sarvkesta põletik, mittetäielik pisarajuha) ja katarakt. Pärilikud silmahaigused nagu PRA, RD, läätse luksatsioon, glaukoom ei näi olevat tõus väga levinud.

Mõned prantsuse buldogite silmaprobleemid on seotud pärilike haigustega, mõned seoses koerte füüsilise ehitusega (lühike koon, suur silmamuna, madal silmakoobas) ja osa võib-olla ilmnenud seoses allergia ja atoopiaga. Nina-pisarajuha on vale nurga all, mistõttu pisar ei saa normaalset teed kaudu ära voolata ja tekib nõrevoov silmast, mis igapäevase hoolduseta võib tekitada nahapõletikku.

Konjunktiviiti iseloomustab püsiv silma lekkimine ja silmade ärritus. Enamik prantsuse buldogidel esinevast konjunktiviidist on liigse suulaelõhe tõttu seotud silmamunaga. Aretuskoortel peaksid silmalaud olema pingul. Sarvkesta põletik on prantsuse buldogidel tavaline nagu ka teistel lühikese ninaga tõugudel. Silmalaud kaitsevad silmi halvasti ja silmamuna pinnal oleva pisaravedeliku kihi pindpinevus ei ole piisav kihi tasaseks hoidmiseks. Tulemuseks on sarvkesta dehüdratsioon ja krooniline ärritusseisund sarvkesta pigmendi või haavandilise põletikuna. Sarvkesta põletikud on tavaliselt korduvad ja põhjustavad pikaajalisi püsivaid sarvkesta muutusi ja nägemise halvenemist. Kolmanda lau pisaranäärme väljalangemist (*cherry eye*) ehk „kirsssilma“ esineb tavaliselt noortel koortel, saab ravida operatsiooniga. Vastuvõtlikkus sellele haigusele on pärilik.

Kasvatajad peaksid vältima kombinatsioone, kus on esinenud mõlemal vanemal kolmanda lau pisaranäärme väljalangemist.

Pärilik katarakt (katarakt) hägustab silmaläätse osaliselt või täielikult. Katarakt on autosoomides tavaliselt retsessiivne, kuid enamiku vormide pärimise muster pole teada. Katarakti algus on väga erinev. Katarakt võib välja lüüa isegi alla üheaastastel koertel. Pärilik katarakt on tavaliselt mõlemas silmas ja põhjustab pimedaksjäämist, kui läätsed on täielikult tuhmunud.

Katarakt võib olla pärilik või mittepärilik, kaasasündinud või omandatud. Kaheksa kutsika sünnist ühe nädala vanuselt avastatud katarakt on kaasasündinud. Näitena võib tuua diabeedi korral toimunud ainevahetuslikke muutusi läätses ning selle tagajärjel läätse tuhmumist ehk pöördumatult omandatud katarakti. Teised näited omandatud katarakti kohta on näiteks vanaduse katarakt (üle 7-aastastel koertel). Koertel saab katarakti ka kirurgiliselt eemaldada. Parim operatsiooni tulemus saadakse, kui katarakt opereeritakse võimalikult kiiresti pärast selle avastamist. Ravi eeltingimuseks on, et silmapõhi on terve. Posturaalsed vead ja lisaripsmed on tavalised, eriti lühikoonulistel tõugudel.

Kõige kergematel juhtudel võivad need olla asümptomaatilised ja kergesti kontrollitavad, kuid kõige raskematel juhtudel on need valulikud.

Posturaalsed vead hõlmavad entroopiooni, ektoopiooni, trihhiaasi ja makroblefaron. Lisaripsmeid nimetatakse distihiaasiks/ektoopilisteks ripsmeteks.

Silmalau pärilik entroopia esineb kõige sagedamini alumises silmalaus: silmalaug keerab sissepoole, ärritades silma pinda. Ravi on kirurgiline. Pärimise mehhanism ei ole teada. Trihhiaas on tüüpiline probleem lühikoonulistel tõugudel, kus silmanurga karv ulatub välja, on silmanurgale väga lähedal ja karvad on suunatud silma poole, nii hõõrudes ja ärritades silma pinda. Ektoopioon tähendab silmalaug pärilikkust väänamist. Seisundit saab ravida kirurgiliselt. Samuti ei ole teada selle haiguse pärimise mehhanism. Makroblefaron tähendab koera liiga suurt silmalaugu. Silmalaug ei kaitse silma piisavalt, mis põhjustab tavaliselt silmade ärritust. Kerge makroblefaron ei pruugi olla üldse sümptomaatiline. Samuti makroblefaroni saab parandada kirurgiliselt.

Distihiaasi (ektoopilised ripsmed) korral on koeral silmalaug üks või mitu lisaripset, mis kasvavad ebanormaalses suunas, hõõrudes vastu silma pinda. Lisaripsmeid saab ka eemaldada.

Südamehaigused

Subaortaalne stenoos

Aortaalstenoos on kaasasündinud või omandatud aordiklapi kitsenemine, mis takistab vere väljavoolu südame vasakust vatsakesest aorti. Kui kitsenemine esineb fibrootilise endokardi (südame seina sisemine kiht) tõttu vasaku südamepoole väljavoolutraktis enne aordiklappi, siis sellisel juhul nimetatakse haigust subaortaalseks stenoosiks (ka subvalvulaarne aordistenoos, i. k. *Subaortic stenosis* e. SAS). SAS-i tunnusteks on koera kiire väsimine, hingeldamine, minestushood, südame rütmihäired. Raskemal juhul võib koer surra äkksurma esimese kolme eluaasta jooksul. Prantsuse bulldog kuulub nende koeratõugude hulka, kellel on risk haiguse tekkeks. Tegemist on päriliku haigusega, mille parandamise viis arvatakse olevat autosomaalne dominantne varieeruva ekspressiivsusega. SAS-ile iseloomulik südamekahin võib olla tuvastatav rutiinsel tervisekontrollil tavapärase kuulatlemise e. auskultatsiooni abil. Lihtsa auskultatsiooniga ei ole võimalik kindlalt diagnoosida SAS-i. Ka elektrokardiograafiline (EKG) ning röntgenuuring ei pruugi anda õiget diagnoosi. Kindla diagnoosi saab panna ehhokardiograafilise (ultraheli) uuringuga, mille abil on tuvastatavad haigusele tüüpilised morfoloogilised muutused. Ultraheliuuringuga Doppleri meetodil on võimalik kindlaks teha verevoolu kiirusi ning hinnata rõhugradienti. Vastavalt rõhugrandiele määratakse haiguse raskusaste. Aretuses soovitatakse vältida raskekujulise SAS-i diagnoosiga isendite kasutamist.

Pulmonaalstenooos

Pulmonaalstenooos (i. k. *Pulmonic stenosis*) on kaasasündinud pulmonaalklapi kitsenemine – koertel esineb eelkõige valvulaarset pulmonaalstenooosi. Prantsuse bulldog kuulub tõugude hulka, kellel esineb seda haigust. Haiguse diagnoosimiseks kasutatakse auskultatsiooni, röntgenoloogilist ja ultraheliuuringut. Täpse diagnoosi ning haiguse raskusastme saab määrata ultraheliuuringuga (värvi-Doppler).

Luustiku probleemid

Muud luustikuprobleemid prantsuse bulldogidel on selgelt vähem levinud kui selgroo probleemid. Soome terviseuuringu tulemused näitavad, et 13% koertest on mingil määral luustikuprobleeme. Surmapõhjuste statistika näitab, et 450 koeral kümnest on diagnoositud luu- või liigesprobleemid. Põlvekedra luksatsioon ja küünarliigese düsplaasia prantsuse bulldoge väga ei vaeva.

Põlve luksatsiooni uuringuid on juba tehtud 20% 1988-2015 Soomes sündinud ja registris olevatele koertele. Uuritud koerad on peamiselt seotud põlvekedra luksatsiooniga, terve (tulemusega 0 on 86% koertest, tulemusega 1 on 11%, halvem tulemus on uuritud koertel 1). Eriti peaks olema kehtiv põlveuuringu tulemus aretuses kasutataval koeral. Läbivaatuse ajal peab koer olema vähemalt 12 kuu vanune.

Koer, kelle põlveliigese tulemus on üks (1) või kaks (2), on soovitatav paaritada ainult 0/0 tulemusega koeraga. Koera, kelle põlveliigese tulemus on kolm (3) või neli (4), ei soovitata kasutada aretuses.

Närvisüsteemi haigused

Prantsuse bulldogide neuroloogilistest haigustest on kõige levinum epilepsia.

Soome registris märgitud surma põhjuste statistikas on aga neuroloogilised haigused selgemini nähtavad. Neuroloogiline haigus on teatatud surma põhjusena 20 koeral 450-st; epilepsia on neist kõige levinum, kuid on ka kaks süringomüeeliaga koera. Epilepsia all mõeldakse epileptiliste hoogudena väljenduvaid häireid ajutegevuse bioelektrilises aktiivsuses. Hood võivad esineda teadvuse ja liikumise häirimisena. Klassikaline epilepsiahoog on selline, kus haige kaotab teadvuse, kukub küljeli maha, keha haaravad rütmilised krambid ning harilikult lisandub ka tahtmatu põie ja pärasoole tühjenemine. Hoog möödub tavaliselt mõne minuti jooksul. Epilepsia mõiste alla kuulub suur hulk erinevaid haigusi, millel on erinevad tekkepõhjused, erinevad avaldumismoodused ja erinevad raviviisid. Krampe võivad põhjustada näiteks ajukasvajad, arenguhäired, südame-vereringe või ainevahetushaigused, mürgistused jne. Idiopaatilist epilepsiat peetakse pärilikuks, kuid pärandumismehhanismi kohta täpset teavet ei ole. Krambihoo läbi teinud koerale teostatakse põhjalikud uuringud välistamaks sellised põhjused nagu ajukasvajad, maksa- ja südamehaigused jm. Kui otsustatakse alustada antiepileptilise raviga, kestab see kuni koera elu lõpuni. Vananedes kipuvad epileptilised hood sagenema. Üheks krambihoo tekkepõhjuseks võivad olla ajukasvajad (glioomid jt.).

Epilepsiaga koera ei tohi aretamiseks kasutada. Ei soovitata kombinatsioone, kus epilepsia esineb nelja põlvkonna jooksul.

Epilepsiaga koerad tuleks aretusest eemaldada. Epilepsiaga koertel õdede-vendade aretamisel tuleb olla väga ettevaatlik. Süringomüeelia levimus tõul on väga madal.

Kasvajad

Prantsuse buldogit peetakse mitmesuguste kasvajate (nii hea- kui ka pahaloomuliste) osas tüüpõuks. Kirjanduse andmetel on prantslastel suurem risk pahaloomulise lümfoomi, peaajukasvajate ning nahakasvajate tekkeks. Enim esinevatest nahakasvajatest on kirjanduses märgitud pahaloomulist mastotsütoomi, melanoomi, kutaanset histiotsütoomi (healoomuline kasvaja), lipoomi (nahaalusest rasvkoest lähtuv healoomuline kasvaja) jne.

Igemete vohamine e hüperplaasia prantslastel väga sagedasti esinev pärilik haigus (i.k *Gingival hyperplasia*). Enamasti haigestuvad vanemad koerad. Tegemist on enamasti healoomulise igemekoe vohamisega, mis lõpuks võib katta hambad täielikult. Eemaldatakse kirurgiliselt.

6.3. Kohustuslikud terviseuringud

Tõuühing koostas registripõhise statistika, mis hõlmab tehtud terviseuringuid Eesti koertele aastatel 2010-2020. Südameuuringu tulemused, uuritud 116 koera ja nendest 6 koera on saanud tulemuse 1 või 2, 110 koera on puhta tulemusega. Silmauuringuid on teostatud 145 koerale, tulemusega puhtad on 138 koera ja 3 koeral on distihhiaas (erinevad) ja 4 katarakti (erinevad) vormid.

Põlveuuringuid on teostatud 153 koerale, nendest 132 koera on tulemusega 0/0 ja 13 koera tulemusega 0/1 ja 8 koeral tulemusega 2. Põlveuuringuga 3 ja 4 uuritute hulgas ei esinenud.

Statistikast järeldub, et kontrollitud on vaid mingi osa aretuses kasutatud koeri, kuid väga palju on ka neid koeri, kellele ei ole teostatud ühtegi terviseuuringut või ainult osa neist.

6.4. Vabatahtlikud terviseuringud

Laboklini labor pakub prantsuse buldogitele paketi geenuuringuid järgmistele haigustele. Pakett sisaldab järgmisi teste: kondrodüsplaasia ja -düstrofia (CDPA & CDDY, IVDD risk), tsüstinuuria, koerte multifokaalne retinopaatia (CMR1), kaasasündinud hüpoteireoidism (CHG), degeneratiivne müelopaatia (DM Exon2) ja pärilik katarakt* (HSF4)

Prantsuse Buldogite Tõuühingu järelepärimisele Laboklini laborisse edastasid nad alljärgneva statistika nende teostatud testide kohta, andmed on 100 prantsuse buldogi kohta:

DM (Exon2) degeneratiivne müelopaatia

Genotüüp N/N (vaba) 57%

Genotüüp N/DM (kandja) 38% Genotüüp DM/DM (riskiga) 5%

HSF4/Katarakt

Genotüüp N/N (vaba) 99%

Genotüüp N/HSF4 (kandja) 1%

Tsüstinuuria (kirjeldatakse, et ainult isastel koertel tekivad sümptomid, kui neil on riskigenotüüp)

Genotüüp N/N (vaba) 58%

Genotüüp N/Cys (kandja) 21%

Genotüüp Cys/Cys (riskis) 11%

CMR koerte multifokaalne retinopaatia

Genotüüp N/N (vaba) 90%

Genotüüp N/CMR1 (kandja) 10%

Geenitestid on vabatahtlikud, kuid aitavad teha paremaid aretusvalikuid. Geenitestide abil on võimalik välistada mitmete raskete terviseprobleemide ilmnemist või märkimisväärselt vähendada nende tõenäosust. Kasutades aretuses vanemaid, kellel ei ole tehtud teste tõus enimlevinud geneetiliste probleemide välistamiseks, on võimalus haigestunud kutsikate sünniks alati kõrge. Seega tasub kasvatajalt lähemalt uurida, millised testid, miks ja kas üldse on vanematele tehtud. Pärandumine: haiguse ilmnemiseks on vaja saada mõlemalt vanemalt mutatsiooniga geen.

Enamus eelmainitud geneetilistest probleemidest avalduvad alles koera vanemaks saades, seega kutsikat valides ei ole peale vaadates võimalik öelda, kes haigestub ja kes on terve.

6.5. Pärilike haiguste vältimise programm

Kehtivat varasema pärilike haiguste vältimise programmi efektiivsust ei saa Eesti andmete järgi teostada, kuna eelnevalt ei ole prantsuse buldogidel aretusnõudeid olnud.

6.5.1. Silmauring

Silmauring tehakse vähemalt aastasele koerale ja kohustuslik kordusuuring iga 3 aasta tagant.

6.5.2. Südameuring

Südameuring tehakse vähemalt aastasele koerale, on kohustuslik ja kordusuuring tuleb teha iga 3 aasta tagant.

6.5.3. Põlveuring

Põlveuring tehakse vähemalt aastasele koerale. Ametlik põlveuring toimub korra elus. Kordusuuring soovitatakse teha üle 3 aasta vanusele koerale.

6.5.4. Üldfüüsiline test

Üldfüüsiline test – soovituslik, alates 12 kuust on võimalik testil osaleda, testi tuleks korrata iga kahe aasta järel. Testi kokkuvõtte põhineb koera koormustaluvusel ja/või kliinilise läbivaatuse tulemusel. Loomaarst otsustab kokkuvõtva tulemuse. Vajadusel kasutatakse hindamisel lisaks tõuspetsiifilisi rajaläbimise ajalimiite.

Loomaarst märgib vormile kokkuvõtte:

A. Test läbitud

- Koer läbib 1000 m 11 minuti või vähema aja jooksul ning taastub koormusest piisavalt järgneva 15 minuti jooksul.
- Koera kehatemperatuur ei pea langema testieelsele tasemele, kui koera üldine olek on täiesti normaalne ja loomaarst loeb koera koormusest taastunuks.

B. Test mitteläbitud

- Kui loomaarst, põhinedes esmasele kliinilisele läbivaatusele, märgib, et koeral on hingamisraskus, limaskestad sinaka tooniga ja/või kehatemperatuur üle keskmise normi (üle 39,3°C, hüpertermia) – koer ei saagi rajale.
- Kui loomaarst lõpetab testi hingamisraskuste tekkimise korral koeral testi tegemise ajal.

- Kui koera kehatemperatuur koormusjärgselt ületab 39,5°C.
- Koer ei ole võimeline läbima nõutud maad 11 min jooksul ja/või ei taastu koormuseelsele tasemele 15 min jooksul.

C. Test katkestatud

- Kui loomaarst märkab koeral teisi nähtavaid haigusi (väljaarvatud hingamisteede probleemid ja hüpertermia), mis takistavad testile minekut ja/või testi tegemist.
- Test katkestatakse omaniku või händleri poolt. Tulemusega „test katkestatud“ on võimalik koeral teha uut testi kuni kaks korda ilma ajalise piiranguta testide vahel.

6.5.5. Aretuskeeld on testitult

- südamehaige koer
- põlveuringute tulemus on 3 ja rohkem.
- silmauringu tulemusel päriliku katarakti diagnoosi saanud või pimedat looma ei tohi paaritada. Ülejäänud silmaprobleemide puhul tuleb partneriks valida sama silmaprobleemi esinemisest vaba loom;

6.6. Poegimine

Raskused sünnitusel on sellel tõul arvatavasti üsna tavalised.

Sünnitusel esinevate raskuste peamiseks põhjuseks oli primaarne sünnitustegevuse nõrkus. Osa kitsast vaagnastruktuurist raskendab normaalset sünnitusprotsessi, kui sünnib näiteks suure peaga tünnikujuline kutsikas. Kahjuks enamuse keisreid lõigatakse plaanipäraselt probleemide kartuses ja ei anta võimalust koeral ise sünnitada.

Aretuses tuleks eelistada isesündinud emaseid koeri. Ühing julgustab kasvatajaid hoidma aretusemased eriti heas seisukorras, piisava liikumisega, heas üldseisundis ja ülekaalulisuse vältimisega, et suurendada loomuliku sünnituse võimalusi.

Emast koera, kellele on kolm korda keiserlõiget tehtud, ei tohi enam kasutada aretuses.

6.6.1. Paaritusõigus

- isaste paaritusõigus tekib ajast, kui koer on saanud vähemalt aasta vanaks ja on seotud aretusreeglites ette nähtud terviseuringute positiivse tulemusega
- emaste paaritusõigus on seotud FCI seadustes olemasoleva paaritusega ning aretusreeglites ette nähtud terviseuringute positiivse tulemusega.

6.6.2. Paaritustele ette nähtud piirangud

Emasele koerale võib teha maksimaalselt 3 keiserlõiget, iga vahe peab olema vähemalt 12 kuud. Esmapoegimise hetkeks ei tohi koer olla vanem kui 5 aastat. Ühel emasel koeral võib elu jooksul olla kuni 4 pesakonda.

Sama vanemate kombinatsiooniga pesakondi võib olla kuni KAKS, et hoida tõu geenibaasi laiemana.

6.7. Koormustest

Selle teema kohta oleme teinud ka statistilise ülevaate EKL registriandmetele tuginedes, praeguseks on ajavahemikus 2010-2021 läbinud Eestis koormustesti 31 prantsuse buldogi. Senini märgiti registrisse vaid koormustesti läbimine, kehtivusega 2 aastaks. Alates 2021 aastast märgitakse ka ära juba BOAS

aste sinna juurde. Koer, kes on tervisetestil saanud tulemuseks BOAS astmeks 3 või testil läbi kukkunud, seda koera ei ole soovitatav aretuses kasutada. Testi kehtivus märgitakse samuti 2 aastaks.

Kogu populatsiooni tervise kohta ei ole samas võimalik sel moel kokkuvõtteid teha, sest testitud koerte hulk on endiselt üsna väike võrreldes koerte koguarvuga – aga põhiline ongi alustuseks ära testida need loomad, kes geene edasi annavad. Siit edasi on juba kasvatajate soov kasvõi statistika nimel oma kasvandike tervised testidel üle vaadata, et anda hinnanguid oma tööle.

Loodame, et teave testimise vajalikkusest jõuab ka suurema koerahuviliste ringini – seda mitmel erineval põhjusel (et kasvatajad teeksid paremaid aretusvalikuid ja et kutsikaostjad teeksid paremaid otsuseid kenneli ja kutsika valikul).

7. VÄLIMIK JA NÄITUSEHINNE

7.1. Välimik

Välimikult on Eestis koeri igasuguses kvaliteedis, kuid üldine tase on siiski viimaste aastate jooksul tõusnud. Seda kinnitavad viimastel aastatel Eestis aretatud koerte rohkelt lisandunud tiitlid.

7.2. Näitusehinne

Prantsuse Buldogide Eesti Tõuühing soovib sisse viia järgmised nõuded aretusnõuetes, mis peaks tagama ja tõstma kontrolli aretuskoerte välimiku ja iseloomu kohta:

- 7.2.1 kummalegi vanemale on kohustuslik saada kaks näitusehinnet erinevatelt kohtunikelt;
- 7.2.2 hinnangut arvestatakse alates juuniorieast;
- 7.2.3 isane hinnanguga vähemalt SP ja emane vähemalt VH;
- 7.2.4 mõne muu maa CH tiitli omanik ei vaja näitusehinde kinnitamist.

7.3. Välimiku säilitamine / parandamine ja ebasoovitavad välimikutunnused

Tõuaretus peab käima vastavalt kehtivale standardile, aluseks võttes nii seal kirjeldatud välimikku, iseloomu kui üldist konditsiooni. Välimikutunnused, mida tuleks aretuses kindlasti vältida:

- sissepoolekeerduv või olematu saba
- ekstreemne ninavolt
- voldilisus
- ülemäärane massiivsus
- koera suurus, mis erineb väga palju standardis kirja pandust ehk kõik need välimikutunnused, mis on konkreetset seotud looma heaoluga (mittestandardse värvi oht kanda edasi haigust tekitavaid geene ja saba osas on sissepoolekeerduv saba sabaaluste põletikuprobleemidega ja olematu sabaga võib kaasas käia selgrooprobleem).

Aretuseks tohib kasutada ainult funktsionaalselt ja kliiniliselt terveid koeri, kellel on tõule iseloomulik kehaehitus.

7.4. Geenibaasi säilitamine

Et hoida populatsiooni geenivahelduvus võimalikult suur, tuleb soosida eri liinide ja eri koerte kasutamist, vältida matadooraretuse soosimist ning soodustada välispaaritusi ning koerte importimist Eestisse.

Vältima peab moeisaste ülekasutamist. Ühe koera järglaste arv ei tohiks ületada 10% kahel järjestikusel aastal või 5% neljal järjestikusel aastal sündinud kutsikate arvust. Aretusnõuete eesmärk on valida aretuskoer, kellel proportsioonid ei ole liialdatud, ta oleks täiesti terve koer, kes hingab ja liigub vabalt ja pingutuseta. Aretuseeskirja koostamisel on seatud eesmärgiks kasvatada terveid ja seltsikoerale sobiva iseloomuga, harmoonilise kehaehitusega standardile vastavaid prantsuse buldoge. Aretusnõuded peavad olema täidetavad piisaval hulgal koertele, et soodustada eri liinide kasutamist.

KASUTATUD MATERJALID

1. EKL. (17.04.2015). Eesti Kenneliit. Prantsuse buldogi standard. [www] https://kennelliit.ee/wp-content/uploads/2017/03/101_prantsuse_buldog.pdf
2. Suomen Ranskanbulldogit ry (2019). Soome Prantsuse Buldogide TÜ. [www] http://www.suomenranskanbulldogit.fi/?fbclid=IwAR0T1VQRdBOLWfdcppdOixtezXEqSfLAOyHCP_1jW97h1iZ_PZhoF3jDw
3. Petsofi (3.07.2020). Soome Prantsuse Buldogide TÜ ARUANNE PRANTSUSE BULDOGI TERVISE KOHTA 2020 a. [www] http://www.suomenranskanbulldogit.fi/wp-content/uploads/2020/08/Ranskanbulldogit_Petsofiraportti.pdf
4. Teinberg, R. Põllumajandusloomade geneetika. Kirjastus Valgus. Tallinn 1978.
5. Mäki, Katariina. (2007). Pienten populaatioiden jalostus. [www] <http://www.koiranjalostus.fi/artikkelit.html> - 01.10.2006